

<http://www.bvoverijssel.nl/kennis.html>

Aandachtspunten winterberging

In de maanden november/december moeten we al serieus over winterberging bij onze bonsais gaan denken. Voordat de bomen de winterberging in kunnen gaan moeten we nog eerst aan verschillende punten aandacht besteden, zoals:

- Het mos van de schaal grotendeels verwijderen, zeker ook rond en op de stam, het houdt te veel vocht vast en ook ongedierte.
- Alle onkruid verwijderen, vooral ook sterretjes en levermos vanwege hun sterke wortelvorming hindert dit de drainage en de beluchting.
- De stam en takken goed schoonborstelen en nakijken op schimmel en ongedierte en eventuele aanwezige eitjes hiervan.
- Alle afgevallen bladeren en naalden verwijderen.
- De drainagegaten controleren, vooral bij pinus soorten kunnen deze door Mycorrhiza vorming dicht gegroeid zijn.
- Schuin zetten van de schalen voor een betere afwatering heeft alleen zin als men de stand van de schaal steeds verandert, anders vindt toch wortelrot plaats. Met een goed drainerend mengsel heeft men hier minder last van.
- Bonsai in platte schalen en "shohin" zijn vorstgevoeliger, dus deze daarom eerder tegen vorst beschermen.
- In deze tijd oppassen met bedraden, de sapstroom in de boom is minder en de takken daardoor brozer en breken eerder.
- Kijk de bomen goed na of er geen draad ingegroeid is of in gaat groeien; de diktegroei gaat in oktober en november nog even door, ofschoon de echte groeifase achter de rug is.

Tijdens de winterperiode

Men denkt wel eens dat er bij bomen in de winterberging geen levensactiviteit plaats heeft, maar pas op, men staat er van te kijken hoe lang de wortels nog blijven groeien nadat de bladeren reeds zijn afgevallen. De buitenkant van de boom is al wel in rust, maar inwendig vindt nog een actie plaats die:

- De sapstroom doet stijgen en dalen en de voedselreserves naar de voorraadplaats, de wortels, vervoert;
- Er voor zorgt dat alle stoffen in de knoppen aanwezig zijn, die nodig zijn voor het vormen van de bladeren, bloemen en vruchten in het voorjaar.
- Dit alles gebeurt onder invloed van licht en temperatuur. Als we dus onze bomen te vroeg of te laat in de winterberging zetten kunnen we deze activiteit verstoren.

Vorstgevoeligheid

Wat de winterberging aangaat moeten we onze bomen indelen in:

- De erg gevoelige niet winterharde soorten zoals gardenia, granaatappel en camelia, die het buiten al bij zo'n 3 a 5 0C voor gezien houden. Deze gaan als eersten de winterberging in, hoewel de behoefte hieraan wel van soort tot soort verschilt hebben ze een ding wel gemeen, ze houden beslist niet van grote temperatuurschommelingen, vaak is het verschil van enkele graden al te veel en laten ze dat zien door bladval. Zij komen dus als eerste voor winterberging in aanmerking.

- De half winterharde soorten. Hiermede bedoelen we die bomen die uit Zuid Frankrijk en Italië komen, licht subtropisch dus. Zij kunnen wel enkele graden vorst verdragen, doch moeten zeker beschermd worden als de temperatuur voor langere tijd onder het vriespunt blijft, ze vragen een vorstvrije plaats.
- De winterharde soorten. Dat zijn de bomen die ook in onze tuinen staan. Met deze soorten hoeft U niet veel te doen als het voor een korte periode vriest, tot $\pm - 8$ 0C.

Toch zijn onze bonsai in een schaal vorst gevoeliger. Duurt de vorstperiode dan ook langer, dan bestaat er gevaar voor uitdrogen, we kunnen immers geen water geven. Vooral als deze situatie gepaard gaat met een harde droge oostenwind geeft dit een omstandigheid waar onze bonsai slecht tegen kunnen. De fijne haarworteltjes, die juist aan de buitenkant van de schaal zitten bevriezen en verdrogen. Daarom is het beter voor bescherming te zorgen in de vorm van een koude kas of bak of stellages voorzien van noppenfolie of rietmatten.

Ook kunnen we deze winterharde in onze tuin ingraven, maar zelfs dan vragen ze in zo'n situatie bescherming voor deze wind. Het wordt aanbevolen voor het ingraven eerst een laagje grof zand of stro aan te brengen voor een betere drainage. Ook is het oppassen geblazen voor muizen en ratten, ze knagen graag aan compacte wortelkluiten, dus steeds controleren. Er zijn liefhebbers die hun bomen hiertegen beschermen (met of zonder schaal) met heel fijnmazig gaas.

Beluchten

Luchten is een belangrijke factor in de winterberging, redenen zijn:

- Om schimmelvorming te voorkomen in verband met de hoge luchtvochtigheid.
- Om grote temperatuurschommelingen te voorkomen. Als overdag bij zonnig weer de temperatuur oploopt komt de sapstroom snel op gang, als het 's nachts weer vriest kan dit afsterven van dunne takjes en uitloperijtjes tot gevolg hebben.
- Om schadelijke gassen af te voeren omdat de assimilatie (omzetting van voedingsstoffen) doorgaat komen er allerlei gassen in de lucht. Deze gassen kunnen schadelijk voor de bomen zijn, daarom ook luchten, zowel bij vriezend als niet vriezend weer.

Enkele opmerkingen

Loofbomen hebben in de winterberging minder licht nodig dan groenblijvers. De groenblijvers mogen niet langer dan twee weken op een donkere plaats staan, ze zullen anders gaan vergelen.

Van tijd tot tijd moeten de wortelkluiten worden gecontroleerd. Zij mogen namelijk niet uitdrogen. Zorg dus dat de potgrond altijd iets vochtig blijft.

Zorg ervoor dat een (tijdelijk) afgesloten winterberging niet kan worden opgewarmd door de zon. dit kan vervroegd uitlopen tot gevolg hebben.

Denk ook aan gemarcoteerde bomen, de worteltjes van de markot kunnen bevriezen!

Tijdens vorstperiodes nooit snoeien, de wond zal slecht of niet helen.

Niet schrikken als bepaalde soorten Juniperus en Cryptomeria in de winter bruin verkleuren, dit herstelt weer in het voorjaar als de temperatuur stijgt.

An van Dokkum